

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ Δ/ΝΣΗ
Α/ΘΜΙΑΣ & Β/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ
Β/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ ΣΕΡΡΩΝ
ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

Ταχ. Δ/ση : Κερασούντος 2
TK 62110 Σέρρες
Πληροφορίες : Ντάνης Απόστολος
Τηλέφωνο : 23210- 47537, 47538
E-mail : grssdsr@sch.gr
Website : <http://users.sch.gr/adanis>

Σέρρες: 16 / 10 / 2015

Αρ. Πρωτ. : 590

ΠΡΟΣ :

Εκπαιδευτικούς Φυσικής Αγωγής
Γυμνασίων Σερρών και Κιλκίς
(δια των σχολικών μονάδων τους)

ΚΟΙΝ.:

1. Περιφερειακή Δ/ση Εκπαίδευσης
Κεντρικής Μακεδονίας
2. Δ/νσεις Δ.Ε. Σερρών και Κιλκίς
3. Υπευθύνους - ομάδα Φυσικής Αγωγής
Σερρών και Κιλκίς

ΘΕΜΑ: Οδηγίες για το μάθημα της Φυσικής Αγωγής στο γυμνάσιο

Αγαπητοί συνάδελφοι καλή σχολική χρονιά!

Σας παραθέτω οδηγίες για τον προγραμματισμό σας στο μάθημα της Φυσικής Αγωγής, καθώς και οδηγίες για το σχεδιασμό του ημερήσιου μαθήματος.

Για την καλύτερη οργάνωση και αποτελεσματική διεξαγωγή του διδακτικού σας έργου παρακαλείσθε να συντάξετε τον ετήσιο και τριμηνιαίο προγραμματισμό σας, σύμφωνα με τις οδηγίες του Δ.Ε.Π.Π.Σ. και Α.Π.Σ. Φυσικής Αγωγής. Ειδικότερα:

Πριν τον προγραμματισμό

Με την ανάληψη υπηρεσίας, μετά τις θερινές διακοπές, ο/η εκπαιδευτικός Φ.Α.:

- Επιθεωρεί τους χώρους του μαθήματος (αυλή, γήπεδα, γυμναστήριο, κλειστή αίθουσα, κλπ).
- Καταγράφει το αθλητικό υλικό του σχολείου (μπάλες, κώνους, στεφάνια, σχοινάκια, στρώματα, κλπ).
- Εισηγείται στον διευθυντή του σχολείου ενδεχόμενες επισκευές στον πάγιο εξοπλισμό, εργασίες συντήρησης και αγορές αθλητικού υλικού.
- Φροντίζει να διαμορφώσει τους χώρους και να αποκτήσει το υλικό που θα χρειασθεί στο μάθημά του.

Συνεργασία με άλλους εκπαιδευτικούς του σχολείου

Η συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών είναι απαραίτητη στον προγραμματισμό του εκπαιδευτικού έργου της σχολικής μονάδας. Για την κατάρτιση του ετήσιου προγραμματισμού στη Φυσική Αγωγή ο εκπαιδευτικός Φ.Α.

συνεργάζεται με τους εκπαιδευτικούς που χρησιμοποιούν τους ίδιους χώρους, το υλικό και κοινές διαθεματικές προσεγγίσεις ή συναφή προγράμματα. Αν υπάρχουν στο σχολείο και άλλοι εκπαιδευτικοί Φ.Α. ο ετήσιος προγραμματισμός γίνεται από κοινού, προκειμένου να μοιράζονται οι χώροι και το υλικό.

Τι λαμβάνουμε υπόψη στη διαμόρφωση του ετήσιου προγραμματισμού

Οι παρακάτω παράγοντες διαμορφώνουν τις επιλογές των αντικειμένων και την χρονική κατανομή τους στον ετήσιο προγραμματισμό:

- Η αθλητική υποδομή του σχολείου (οι χώροι και τα γήπεδα καθορίζουν ποια αντικείμενα θα διδαχθούν. Αν π.χ. δεν υπάρχουν σκάμματα ή στρώματα στο σχολείο δεν μπορούν να διδαχθούν τα άλματα στο στίβο).
- Ο αριθμός των εκπαιδευτικών Φ.Α. στο σχολείο (αν υπάρχει και δεύτερος εκπαιδευτικός Φ.Α. στο σχολείο τα αντικείμενα προγραμματίζονται με διαφορετική σειρά στον καθένα, προκειμένου να μην συμπίπτουν οι απαιτήσεις στους χώρους και στο υλικό).
- Η επιρροή από τις καιρικές συνθήκες (αν το σχολείο διαθέτει μόνο ανοικτούς χώρους, θα πρέπει σε κάθε τρίμηνο να προγραμματίζονται και θεωρητικά αντικείμενα σαν εναλλακτικές λύσεις).
- Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του τόπου και του σχολείου (αν στον τόπο έχει αναπτυχθεί ένα ιδιαίτερο άθλημα ή δίπλα στο σχολείο υπάρχει στάδιο ή διαθέτουμε ιδιαίτερο εξοπλισμό στο σχολείο, το λαμβάνουμε υπόψη στη διαμόρφωση του προγραμματισμού, αξιοποιώντας το).

Τι περιλαμβάνει ο ετήσιος προγραμματισμός

- 1 έως 3 αντικείμενα που θα διδαχθούν σε κάθε τρίμηνο
- Τον αριθμό των διδακτικών ωρών για κάθε αντικείμενο
- Τους αγώνες στους οποίους θα πάρει μέρος το σχολείο
- Τα σχέδια εργασίας (projects) που θα υλοποιηθούν παράλληλα ή σε συνδυασμό με τη Φυσική Αγωγή

Επιδιώκουμε κάθε αντικείμενο να ολοκληρώνεται σε ένα ή το πολύ σε δύο τρίμηνα και κάθε αντικείμενο να διδάσκεται σε συνέχεια, χωρίς μεγάλα χρονικά διαλείμματα. Προγραμματίζουμε τις ώρες που προβλέπει το Α.Π.Σ. για το κάθε αντικείμενο (βλέπε πίνακα 1). Τα σχέδια εργασίας μπορούν να υλοποιούνται: εν μέρει σε ώρες Φ.Α. συναφούς αντικειμένου ή επιμερισμένα σε περισσότερα αντικείμενα, εν μέρει σε εργασία εκτός μαθήματος, εν μέρει σε ώρες προγράμματος σχολικών δραστηριοτήτων ή άλλου μαθήματος εφόσον γίνονται σε συνεργασία με άλλον εκπαιδευτικό.

Προτείνεται ο ετήσιος προγραμματισμός να γίνεται σε έντυπο μιας σελίδας, όπου θα περιλαμβάνονται όλα τα τμήματα στα οποία διδάσκει ο εκπαιδευτικός της Φ.Α. Στη συνέχεια τα αντικείμενα με τις ώρες κάθε τριμήνου μεταφέρονται στον τριμηνιαίο προγραμματισμό, όπου αναλύονται οι ώρες σε εβδομαδιαία βάση (στη διεύθυνση <http://users.sch.gr/adanis/index.php/programmatismos/44-programgym> δίνονται σχετικά παραδείγματα).

Οι ώρες Φυσικής Αγωγής στο γυμνάσιο είναι περίπου 20 στο κάθε τρίμηνο (για όλες τις τάξεις).

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

ΓΥΜΝΑΣΙΟ
ΩΡΕΣ ΠΟΥ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΟΥΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

Γνωστικό περιεχόμενο	Ωρες
A Τάξη	
ΑΘΛΟΠΑΙΔΙΕΣ Καλαθοσφαίριση (9) Πετοσφαίριση (9) Ποδόσφαιρο (9)	27
ΚΛΑΣΙΚΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ – ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	20
ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ	6
ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΙ ΧΟΡΟΙ	7
B Τάξη	
ΑΘΛΟΠΑΙΔΙΕΣ Καλαθοσφαίριση (7) Πετοσφαίριση (7) Ποδόσφαιρο (7) Χειροσφαίριση (7)	28
ΚΛΑΣΙΚΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ – ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	20
ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ	6
ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΙ ΧΟΡΟΙ	6
Γ Τάξη	
ΑΘΛΟΠΑΙΔΙΕΣ Καλαθοσφαίριση (10) Πετοσφαίριση (10) Χειροσφαίριση (10)	30
ΚΛΑΣΙΚΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ – ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	18
ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ	6
ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΙ ΧΟΡΟΙ	6

Η ολοκληρωμένη εικόνα του ετήσιου προγραμματισμού αποτελεί τη βάση για τη συστηματική εφαρμογή του διδακτικού έργου. Στη συνέχεια, με την τριμηνιαία και εβδομαδιαία απεικόνιση, καταρτίζεται ο οδηγός της καθημερινής εκπαιδευτικής εφαρμογής. Ο εκπαιδευτικός διευκολύνεται στο καθημερινό διδακτικό του έργο και την πληρέστερη κάλυψη της διδακτέας ύλης.

Καταγραφή διδακτικών ωρών και περιεχομένου μαθημάτων

Ο προγραμματισμός του μαθήματος της Φ.Α. συνδέεται με καταγραφή της εφαρμογής του, δηλαδή την καταγραφή των διδακτικών ωρών. Έτσι υπάρχει συνεχή εικόνα της εξελικτικής φάσης του προγραμματισμού, διδακτικών ωρών που χάνονται και της υλοποίησής του γενικότερα.

Με την καταγραφή, ο εκπαιδευτικός έχει μια ολοκληρωμένη εικόνα υλοποίησης του προγραμματισμού του για κάθε τμήμα στο οποίο διδάσκει (που βρίσκεται, τι έχει κάνει, τι υπολείπεται να κάνει). Η καταγραφή βοηθά ουσιαστικά τον εκπαιδευτικό Φ.Α. στην οικοδόμηση των ημερήσιων μαθημάτων, προκειμένου να ολοκληρώσει κατά τάξη τη διδασκαλία των θεματικών ενοτήτων.

Προτείνεται η χρήση ημερολογίου από κάθε εκπαιδευτικό, όπου θα σημειώνεται, σε κάθε εργάσιμη ημέρα, στη συγκεκριμένη ώρα, το τμήμα που είχε Φ.Α. και (πολύ σύντομα) το περιεχόμενο του μαθήματος. Θα καταγράφονται επίσης οι μέρες και οι ώρες που δεν γίνονται μαθήματα. Στο τέλος κάθε τριμήνου θα μεταφέρονται στον ετήσιο ή τον τριμηνιαίο προγραμματισμό οι ώρες που πραγματοποιήθηκαν σε κάθε αντικείμενο.

Σύμφωνα με την Φ.353.1./324/105657/Δ1/16-10-2002 υπ. απόφαση (άρθρο 36, παρ. 21) όλοι οι εκπαιδευτικοί υποχρεούνται να συμπληρώνουν στο βιβλίο ύλης τη διδαχθείσα ύλη. Παρακαλείσθε να αναγράφετε κάθε φορά α) το αντικείμενο και β) το θέμα του μαθήματος (π.χ. Ποδόσφαιρο: προώθηση και μεταβίβαση μπάλας).

Σχεδιασμός ημερήσιου μαθήματος

Ο σχεδιασμός του μαθήματος γίνεται σε ακολουθία του ετήσιου προγραμματισμού (ποιο αντικείμενο διδάσκεται στη συγκεκριμένη χρονική στιγμή) και του προγραμματισμού διδασκαλίας του αντικειμένου (τι περιλαμβάνει η ώρα διδασκαλίας ή υλοποίησης του αντικειμένου). Έτσι τα στοιχεία που συνθέτουν το σχεδιασμό του μαθήματος είναι:

1. Το θέμα του μαθήματος

Προκύπτει από τον προγραμματισμό της διδασκαλίας του κάθε διδακτικού αντικειμένου, δηλ. τι αντιστοιχεί σε κάθε διδακτική ώρα του αντικειμένου (π.χ. αντικείμενο: Πετοσφαίριση, θέμα: σερβίς & υποδοχή ή αντικείμενο: παραδοσιακοί χοροί, θέμα: χορός «Τσάμικος»).

2. Οι στόχοι του μαθήματος και τα αναμενόμενα αποτελέσματα

Διατυπώνονται με βάση: α) τους βασικούς στόχους της Φυσικής Αγωγής και της διδασκαλίας των επιμέρους ενοτήτων (βλέπε Α.Π.Σ.), καθώς και την έμφαση σε κάποιους στόχους που επιλέγει ο εκπαιδευτικός, β) τους επιμέρους στόχους που ενσωματώνει ο εκπαιδευτικός στις δραστηριότητες του μαθήματος (π.χ. βασικοί στόχοι: εκμάθηση της κινητικής δεξιότητας ... ή βελτίωση της φυσικής ικανότητας ... ή κατανόηση των βασικών κανόνων ... κλπ, έμφαση στόχου: βελτίωση δεξιοτήτων συνεργασίας και αλληλοβοήθειας μεταξύ των μαθητών,

επιμέρους στόχοι: ειδικότεροι στόχοι που θέτει ο εκπαιδευτικός στις δραστηριότητες του μαθήματος). Οι στόχοι καθορίζουν ποιες δραστηριότητες και με ποιο τρόπο θα εφαρμοσθούν στο μάθημα, αλλά και αντίστροφα: εφαρμόζοντας συγκεκριμένες δραστηριότητες, ποιος στόχος επιδιώκεται να επιτευχθεί κάθε φορά.

3. Ο εξοπλισμός που θα χρησιμοποιηθεί

Καθορίζεται, προκειμένου να βρίσκεται κατά την έναρξη στον χώρο του μαθήματος (π.χ. 12 κώνους, 8 μπάλες ποδοσφαίρου, διακριτικές φανέλες, σφυρίχτρα).

4. Τα περιεχόμενα (κινητικές δραστηριότητες)

Καθορίζονται οι δραστηριότητες και η σειρά με την οποία θα εκτελεσθούν από τους μαθητές. Συνήθως ακολουθείται κλιμάκωση των δραστηριοτήτων: εκτέλεση απλών κινητικών δεξιοτήτων (εκμάθηση/εξάσκηση) → σύνδεση ή συνδυασμοί κινητικών δεξιοτήτων (εξάσκηση) → συνδυασμένες ή παιγνιώδεις κινητικές δραστηριότητες (εξάσκηση/άσκηση) → τροποποιημένο παιχνίδι ή αθλοπαιδιά (άσκηση/εφαρμογή).

5. Οι διδακτικές ενέργειες

Καθορίζονται οι διδακτικές ενέργειες: α) από μέρος του εκπαιδευτικού (με ποια διδακτική μεθοδολογία θα διδάξει και θα εφαρμόσει τα κινητικά περιεχόμενα) και β) από μέρος των μαθητών (με ποια διαδικασία θα ενεργούν και θα εκτελούν τις δραστηριότητες οι μαθητές). Ταυτόχρονα επισημαίνονται τυχόν διαφοροποιήσεις της διδασκαλίας ανάλογα με τις δυνατότητες των μαθητών και τα σημεία έμφασης στη διδασκαλία.

6. Η οργάνωση των περιεχομένων στο χώρο και το χρόνο

Καθορίζονται η διάταξη, η κατανομή των ομάδων, οι διαδρομές και οι εναλλαγές των μαθητών και των ρόλων στο χώρο για κάθε δραστηριότητα. Εκτιμάται η διάρκεια της κάθε δραστηριότητας και κατανέμεται στο χρόνο του μαθήματος. Τα σχήματα διευκολύνουν και απλοποιούν την παρουσίαση της οργάνωσης των περιεχομένων.

7. Η αξιολόγηση: α) των μαθητών στο μάθημα και β) της διεξαγωγής του μαθήματος. Αναφορικά με την αξιολόγηση των μαθητών, καθορίζονται (σε συνδυασμό με τα σημεία έμφασης στη διδασκαλία) τα στοιχεία αξιολογικής ανατροφοδότησης, καθώς και ενδεχόμενες διαδικασίες αυτοαξιολόγησης ή ετεροαξιολόγησης των μαθητών. Αναφορικά με την αξιολόγηση του μαθήματος, καθορίζονται βασικά κριτήρια αξιολόγησης του μαθήματος (π.χ. γενική ικανοποίηση και πρόοδος στα αναμενόμενα αποτελέσματα από τους μαθητές, βαθμός επίτευξης των στόχων, εξέλιξη και διαχείριση του διδακτικού χρόνου, επίπεδο ικανοποίησης της οργάνωσης του μαθήματος και διαχείρισης του απρόοπτου).

Η πορεία που ακολουθείται στο σχεδιασμό μπορεί να έχει διαφορετικές αφετηρίες. Μπορεί κανείς να ξεκινά από το θέμα του μαθήματος και να συνθέτει περιεχόμενα διατυπώνοντας στόχους ή να ξεκινά από τους στόχους και να δομεί ανάλογα τα περιεχόμενα πλαισιωμένα στο θέμα του μαθήματος. Σε κάθε περίπτωση η διατύπωση στόχων είναι μια συνεχής διαδικασία στο σχεδιασμό και την υλοποίηση του μαθήματος (γενικοί στόχοι μαθήματος → έμφαση στόχων στο μάθημα → επιμέρους στόχοι στις δραστηριότητες → ομαδικοί και ατομικοί στόχοι

στις διδακτικές ενέργειες). Η συνειδητή ενσωμάτωση και σύνθεση περισσότερων στόχων στο μάθημα (στόχων κινητικής μάθησης, φυσικής άσκησης, απόκτησης γνώσεων, συμμετοχής και θετικής εμπειρίας, συμπεριφοράς και ηθικής ανάπτυξης) οδηγεί στη δόμηση ενός ποιοτικά αποτελεσματικότερου μαθήματος.

Στο σχεδιασμό του μαθήματος λαμβάνεται υπόψη το αναπτυξιακό επίπεδο των μαθητών (ποιες δεξιότητες έχουν αναπτύξει οι μαθητές και ποιες διαφορές παρατηρούνται μεταξύ των μαθητών) –οπότε επιλέγονται προσιτές και προσαρμοσμένες ενέργειες για τους μαθητές-, ο διαθέσιμος χώρος και εξοπλισμός, η διασφάλιση της ασφαλούς κινητικότητας και άσκησης των μαθητών και η παροχή προκλητικού και ελκυστικού περιβάλλοντος για συμμετοχή και μάθηση/απόδοση.

Ο σχεδιασμός του ημερήσιου μαθήματος είναι απαραίτητος στη διδακτική διαδικασία. Μπορεί να περιορίζεται στο νοητικό σχεδιασμό (λόγω του πλήθους των ημερησίων μαθημάτων), ο σχεδιασμός αυτός όμως είναι σε κάθε περίπτωση μια αναγκαία διαδικασία για την πραγματοποίηση του μαθήματος. Ωστόσο, μόνο ο γραπτός σχεδιασμός παρέχει μια συνολική και σαφή προεπισκόπηση του μαθήματος. Ο εκπαιδευτικός Φ.Α. δεν υποχρεώνεται σε γραπτό σχεδιασμό κάθε μαθήματος, απαιτείται όμως ετοιμότητά του για γραπτό σχεδιασμό όποτε χρειασθεί.

Στη διεύθυνση http://users.sch.gr/adanis/Diafora/Sxedia_ma/Sxedio_ma_G-B1.pdf δίνεται ένα παράδειγμα σύνταξης σχεδίου μαθήματος. Κάθε εκπαιδευτικός μπορεί να επιλέξει και ν' ακολουθεί μια δική του τυποποιημένη μορφή σχεδίου μαθήματος (είτε αυτή του παραδείγματος, είτε των βιβλίων Φ.Α. εκπαιδευτικού), πρέπει ωστόσο να ενσωματώνει τα στοιχεία που περιγράφηκαν παραπάνω.

Ο Σχολικός Σύμβουλος Φυσικής Αγωγής

Δρ. Απόστολος Ντάνης

Επισυνάπτονται :

1. Έντυπο ετήσιου, τριμηνιαίου και εβδομαδιαίου προγραμματισμού
2. Έντυπο σχεδίου μαθήματος